

Welkom bij

Training Module 7: Overhaaste conclusies II

03/11 A

© Moritz, Woodward & de Boer
moritz@uke.de

The use of the pictures in this module has been kindly permitted by artists and copyright holders, respectively. For details (artist, title), please refer to the end of this presentation.

Overhaaste Conclusies

We trekken vaak conclusies zonder de “volledige waarheid” te kennen.

➤ Redenen/voordelen: ???

➤ Nadelen: ???

Overhaaste Conclusies

We trekken vaak conclusies zonder de “volledige waarheid” te kennen.

- Redenen/voordelen: bespaart tijd, geeft zekerheid, kan een vastberaden en competente indruk maken (“een slecht besluit is beter dan geen besluit”).
- Nadelen: ???

Overhaaste Conclusies

We trekken vaak conclusies zonder de “volledige waarheid” te kennen.

- Redenen/voordelen: bespaart tijd, geeft zekerheid, kan een vastberaden en competente indruk maken (“een slecht besluit is beter dan geen besluit”).
- Nadelen: risico een verkeerd besluit te nemen.

Overhaaste conclusies

In welke situaties trekken we conclusies zonder de volledige waarheid te weten?

Wanneer?	Voorbeeld
...als we beperkt toegang hebben tot informatie	???
... bij eerdere ervaring, die we veralgemeniseren	???
...als de beslissing er niet echt toe doet	???

Overhaaste conclusies

In welke situaties trekken we conclusies zonder de volledige waarheid te weten?

Wanneer?	Voorbeeld
...als we beperkt toegang hebben tot informatie	Sollicitatiegesprek: beperkte mogelijkheid om de nieuwe werkplek en collega's nader te leren kennen ("een kat in de zak kopen").
... bij eerdere ervaring, die we veralgemeniseren	???
...als de beslissing er niet echt toe doet	???

Overhaaste conclusies

In welke situaties trekken we conclusies zonder de volledige waarheid te weten?

Wanneer?	Voorbeeld
...als we beperkt toegang hebben tot informatie	Sollicitatiegesprek: beperkte mogelijkheid om de nieuwe werkplek en collega's nader te leren kennen ("een kat in de zak kopen").
... bij eerdere ervaring, die we veralgemeniseren	Vooroordelen kunnen leiden tot snel veralgemeniseren ("het is allemaal één pot nat").
...als de beslissing er niet echt toe doet	???

Overhaaste conclusies

In welke situaties trekken we conclusies zonder de volledige waarheid te weten?

Wanneer?	Voorbeeld
...als we beperkt toegang hebben tot informatie	Sollicitatiegesprek: beperkte mogelijkheid om de nieuwe werkplek en collega's nader te leren kennen ("een kat in de zak kopen").
... bij eerdere ervaring, die we veralgemeniseren	Vooroordelen kunnen leiden tot snel veralgemeniseren ("het is allemaal één pot nat").
...als de beslissing er niet echt toe doet	Kiezen van taartje, kleur van je sokken, soort lunch enz. ...

Overhaaste conclusies, praktijkvoorbeeld

Domein	Voorbeeld
<p data-bbox="19 428 405 492">Lichtgelovig</p> <p data-bbox="19 1056 318 1106">Diana en Dodi</p>	<p data-bbox="550 428 1555 478">Diana's dood: ongeluk of moord?</p> <p data-bbox="550 564 1912 878">Mohamed al Fayed stak miljoenen in het verspreiden van zijn overtuiging dat prinses Diana en zijn zoon Dodi vermoord werden door de Britse veiligheidsdienst, op aanraden van prins Philip, de echtgenoot van de Britse koningin.</p>

Overhaaste conclusies, praktijkvoorbeeld

Domein	Voorbeeld
<p data-bbox="19 428 405 492">Lichtgelovig</p> <p data-bbox="19 1056 318 1106">Diana en Dodi</p>	<p data-bbox="550 428 1555 478">Diana's dood: ongeluk of moord?</p> <p data-bbox="550 549 1893 735">In het Verenigd Koninkrijk vond ruim 60 % van alle mensen dat er een luchtje zat aan haar dood op 31 augustus 1997.</p> <p data-bbox="550 806 1893 1049">Het ongeluk zou zijn bekokstoofd door de Britse veiligheidsdienst. Of door Buckingham Palace. Of door duistere machten met een niet-Engelse tongval.</p>

Overhaaste conclusies, praktijkvoorbeeld

Domein	Voorbeeld
<p data-bbox="19 428 405 492">Lichtgelovig</p> <p data-bbox="19 1056 318 1106">Diana en Dodi</p>	<p data-bbox="550 428 1555 478">Diana's dood: ongeluk of moord?</p> <p data-bbox="550 564 1729 878">Diana moest dood om te voorkomen dat ze a) zou bevallen van een moslim baby, b) zou trouwen met een Arabier, c) de patroonheilige zou worden van een republikeinse beweging.</p> <p data-bbox="550 949 1883 1192">Ze was in ieder geval niet omgekomen omdat ze achterin de auto stapte (zonder veiligheidsriem om te doen) van een dronken chauffeur die te hard reed.</p>

Overhaaste conclusies, praktijkvoorbeeld

Domein	Voorbeeld
<p data-bbox="19 428 405 492">Lichtgelovig</p> <p data-bbox="19 1056 318 1106">Diana en Dodi</p>	<p data-bbox="550 428 1555 478">Diana's dood: ongeluk of moord?</p> <p data-bbox="550 564 1903 742">Na meer dan tien jaar, 660 getuigstukken en 330 ondervraagden is er geen enkel bewijs voor een complot.</p> <p data-bbox="550 756 1874 935">Diana was niet zwanger, de chauffeur wel dronken, er was geen lichtstraal en een Fiat Uno was niet de oorzaak van het ongeluk.</p> <p data-bbox="550 1006 1690 1128">De doodsoorzaak was puur en simpel een verkeersongeval.</p>

Overhaaste conclusies, praktijkvoorbeeld

- geruchten -

Is Marlboro in het bezit van de KKK?

gerucht	voor & tegen	"bewijsstuk"
<p>Sinds midden 1980-1990 gingen geruchten dat op de Marlboro-verpakking aanwijzingen stonden die er op duiden dat Ku Klux Klan de eigenaar was van de firma.</p>	<p>voor: ???</p> <p>tegen: ???</p>	 <p>Mar = Mar = jew? lboro = orobl = horrible</p>

Overhaaste conclusies, praktijkvoorbeeld

- geruchten -

Is Marlboro in het bezit van de KKK?

gerucht	voor & tegen	"bewijsstuk"
<p>Sinds midden 1980-1990 gingen geruchten dat op de Marlboro-verpakking aanwijzingen stonden die er op duiden dat Ku Klux Klan de eigenaar was van de firma.</p>	<p>voor:</p> <ul style="list-style-type: none">• het rode zigzag patroon op de witte achtergrond vormt de hoofdletter "K"• "Mar" op zijn kop leest als "jew" (jood) – "lboro" omgekeerd gelezen lijkt op "horrible" = "horrible" (verschrikkelijke).• Het motto op het wapen "veni, vidi, vici" (ik kwam, zag en overwon) wordt wel genoemd als de leus van de de KKK. <p>tegen:</p> <p>???</p>	 <p>Mar = Mar = jew? lboro = orobl = horrible</p>

Overhaaste conclusies, praktijkvoorbeeld - geruchten -

Is Marlboro in het bezit van de KKK?

gerucht	voor & tegen	"bewijsstuk"
<p>Sinds midden 1980-1990 gingen geruchten dat op de Marlboro-verpakking aanwijzingen stonden die er op duiden dat Ku Klux Klan de eigenaar was van de firma.</p>	<p>voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het rode zigzag patroon op de witte achtergrond vormt de hoofdletter "K" • "Mar" op zijn kop leest als "jew" (jood) – "lboro" omgekeerd gelezen lijkt op "horrible" = "horrible" (verschrikkelijke). • Het motto op het wapen "veni, vidi, vici" (ik kwam, zag en overwon) wordt wel genoemd als de leus van de de KKK. <p>tegen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marlboro werd opgericht door Philipp Morris, een Engelsman zonder banden met de KKK • Marlboro is genoemd naar de straat van een fabriek in Londen: Marlborough straat • Het motto heeft niets van doen met de KKK 	 <p>Mar = $\text{Mar} = \text{jew}?$</p> <p>lboro = $\text{orobl} = \text{horrible}$</p>

Overhaaste conclusies, praktijkvoorbeeld

- geruchten -

Is Marlboro in het bezit van de KKK?

Is de Ku Klux Klan eigenaar van Marlboro?

Neer!

Hoe ontstaan dit soort complottheorieën?

???

Hoe ontstaan dit soort complottheorieën?

- Ze zijn doorgaans opwindender dan de realiteit.
- Ze zijn vaak gebaseerd op uitspraken die moeilijk zijn te controleren of te bewijzen (bv. Is “Veni, Vidi, Vici” het motto van de Ku Klux Klan? Nee) en worden klakkeloos door mensen geloofd.
- Alternatieve verklaringen worden uitgesloten (bv. herschikking van de letters in “Marlboro” leidt tot andere betekenisvolle woorden; woorden als boom of Rabo zijn bijvoorbeeld ook te maken).
- Geruchten zijn soms gebaseerd op feiten die uit zijn verband zijn getrokken. Het belang van details wordt sterk overdreven (bij een eerste blik maken de drie rode K’s indruk, maar ze bewijzen niets).

Hoe ontstaan dit soort complottheorieën?

- In de geschiedenis zijn talrijke voorbeelden te vinden van minderheden en verschoppelingen die vals werden beschuldigd bij oncontroleerbare, rampzalige gebeurtenissen (in de Middeleeuwen werd de oorzaak van een slechte oogst bijvoorbeeld vaak toegeschreven aan hekserij of aan religieuze minderheden).
- Dit soort eenvoudige verklaringen verminderde angst en vrees en gaf de illusie van controle.

Waarom doen we dit?

1. Uit onderzoek blijkt veel (maar niet alle) mensen met psychose snelle beslissingen maken op basis van weinig informatie. Deze manier van beslissen kan snel leiden tot fouten.

Waarom doen we dit?

1. Uit onderzoek blijkt veel (maar niet alle) mensen met psychose snelle beslissingen maken op basis van weinig informatie. Deze manier van beslissen kan snel leiden tot fouten.
2. De waarneming van de werkelijkheid raakt bij veel (maar niet alle) mensen vertekend. Interpretaties van situaties, die anderen ondenkbaar achten, worden geloofd.

Hoe het te snel trekken van conclusies misinterpretaties in de hand werkt - praktijkvoorbeelden

Gebeurtenis	Verklaring tijdens psychose	Wat gebeurde er werkelijk
Je ontslagdatum wordt naar voren geschoven.	Ik ben ervan overtuigd dat de dokters mij hebben opgegeven.	???
De gedachte "ik ben waardeloos" hamert maar door je hoofd.	Ik ben ervan overtuigd dat dit wordt veroorzaakt door een zender op het dak.	???
Therapeut gebruikt een woord dat je net zelf wilde gebruiken.	De therapeut kan mijn gedachten lezen.	???

Hoe het te snel trekken van conclusies misinterpretaties in de hand werkt - praktijkvoorbeelden

Gebeurtenis	Verklaring tijdens psychose	Wat gebeurde er werkelijk
Je ontslagdatum wordt naar voren geschoven.	Ik ben ervan overtuigd dat de dokters mij hebben opgegeven.	Er is onverwacht een bed vrijgekomen in een woonvoorziening.
De gedachte "ik ben waardeloos" hamert maar door je hoofd.	Ik ben ervan overtuigd dat dit wordt veroorzaakt door een zender op het dak.	???
Therapeut gebruikt een woord dat je net zelf wilde gebruiken.	De therapeut kan mijn gedachten lezen.	???

Hoe het te snel trekken van conclusies misinterpretaties in de hand werkt - praktijkvoorbeelden

Gebeurtenis	Verklaring tijdens psychose	Wat gebeurde er werkelijk
Je ontslagdatum wordt naar voren geschoven.	Ik ben ervan overtuigd dat de dokters mij hebben opgegeven.	Er is onverwacht een bed vrijgekomen in een woonvoorziening.
De gedachte "ik ben waardeloos" hamert maar door je hoofd.	Ik ben ervan overtuigd dat dit wordt veroorzaakt door een zender op het dak.	De meeste mensen hebben van tijd tot tijd zichzelf afkrakende gedachten.
Therapeut gebruikt een woord dat je net zelf wilde gebruiken.	De therapeut kan mijn gedachten lezen.	???

Hoe het te snel trekken van conclusies misinterpretaties in de hand werkt - praktijkvoorbeelden

Gebeurtenis	Verklaring tijdens psychose	Wat gebeurde er werkelijk
Je ontslagdatum wordt naar voren geschoven.	Ik ben ervan overtuigd dat de dokters mij hebben opgegeven.	Er is onverwacht een bed vrijgekomen in een woonvoorziening.
De gedachte "ik ben waardeloos" hamert maar door je hoofd.	Ik ben ervan overtuigd dat dit wordt veroorzaakt door een zender op het dak.	De meeste mensen hebben van tijd tot tijd zichzelf afkrakende gedachten.
Therapeut gebruikt een woord dat je net zelf wilde gebruiken.	De therapeut kan mijn gedachten lezen.	Gebruik van dit woord lag voor de hand in de context van het gesprek.

Oefening

- In de volgende oefening krijg je verschillende schilderijen te zien. Probeer de juiste naam van elk schilderij uit te vinden en sluit “niet passende” uit.

Oefening

- In de volgende oefening krijg je verschillende schilderijen te zien. Probeer de juiste naam van elk schilderij uit te vinden en sluit “niet passende” uit.
- Bespreek de *voors en tegens* van de verschillende mogelijkheden.

Oefening

- In de volgende oefening krijg je verschillende schilderijen te zien. Probeer de juiste naam van elk schilderij uit te vinden en sluit “niet passende” uit.
- Bespreek de *voors en tegens* van de verschillende mogelijkheden.
- Geef alsjeblieft ook aan hoe zeker je bent van je oordeel.

Oefening

- In de volgende oefening krijg je verschillende schilderijen te zien. Probeer de juiste naam van elk schilderij uit te vinden en sluit “niet passende” uit.
- Bespreek de *voors en tegens* van de verschillende mogelijkheden.
- Geef alsjeblieft ook aan hoe zeker je bent van je oordeel.
- Besteed met name aandacht aan details die overduidelijk een bepaalde naam uitsluiten.

- a. Bekentenis van overspel
- b. Liefdesrelatie
- c. Inlichten over dood familielid
- d. De bloemist

- a. Bekentenis van overspel
- b. Liefdesrelatie (Karl Zewy)
- c. Inlichten over dood familielid
- d. De bloemist

- a. De monnik
- b. De dronken lap
- c. De lezende apotheker
- d. De boekenwurm

- a. De monnik
- b. De dronkenlap
- c. De lezende apotheker
(Johann Peter von Langer, 1756-1824)
- d. De boekenwurm

- a. Kamer van dienstbode
- b. De ingebeelde ziekte
- c. De arme dichter
- d. Tehuis voor daklozen

- a. Kamer van dienstbode
- b. De ingebeelde ziekte
- c. De arme dichter
(Carl Spitzweg, 1835)
- d. Tehuis voor daklozen

- a. De boosaardige heks
- b. De jongen met leedvermaak
- c. De schoenendief
- d. De vermaning

- a. De boosaardige heks
- b. De jongen met leedvermaak
- c. De schoenendief
- d. De vermaning (Ferdinand Georg Waldmüller, 1846)

- a. Het bezoek
- b. Opgaan in studie
- c. De dichter
- d. Grootvaders bibliotheek

- a. Het bezoek
(Carl Spitzweg, 1849)
- b. Opgaan in studie
- c. De dichter
- d. Grootvaders bibliotheek

- a. Oog in oog met beest
- b. De dronkaard
- c. Nachtmerrie
- d. Jachtongeval

- a. Oog in oog met beest
- b. De dronkaard
- c. Nachtmerrie
- d. **Jachtongeval**
(Carl Spitzweg, 1839)

- a. Het drinkgelag
- b. De Kozakkenbrief
- c. Armpje drukken
- d. Voor het gevecht

- a. Het drinkgelag
- b. De Kozakkenbrief (Ilja Jefimowitsch Repin, 1891)
- c. Armpje drukken
- d. Voor het gevecht

- a. Verjaardagsfeestje
- b. De wetenschapper
- c. Rustplaats zwerver
- d. De opticiën

- a. Verjaardagsfeestje
- b. De wetenschapper
- c. Rustplaats zwerver
- d. De opticiën (Frederick Daniel Hardy, 1826-1911)

- a. De gifmenger van Salamanca
- b. Waterverkoper van Sevilla
- c. Wijnproeverij Malaga
- d. De alcoholist van Madrid

- a. De gifmenger van Salamanca
- b. Waterverkoper van Sevilla (Diego Velázquez, 1623)
- c. Wijnproeverij Malaga
- d. De alcoholist van Madrid

- a. De ruiter
- b. Wandeling op zondag
- c. De weduwnaar
- d. De achterbakse minnares

- a. De ruiter
- b. Wandeling op zondag
- c. De weduwnaar
(Carl Spitzweg, 1844)
- d. De achterbakse minnares

- a. De pedicure
- b. Het consult
- c. De amputatie
- d. De aanbieder

- a. De pedicure
(Edgar Degas, 1873)
- b. Het consult
- c. De amputatie
- d. De aanbieder

- a. De snipperjacht
- b. De daklozen
- c. Verboden toegang
- d. De fruitdieven

- a. De snipperjacht
- b. De daklozen
- c. Verboden toegang
- d. De fruitdieven (Hermann Kauffmann, 1848)

- a. De oogst
- b. Avondgebed
- c. De begrafenis
- d. Hageprediker

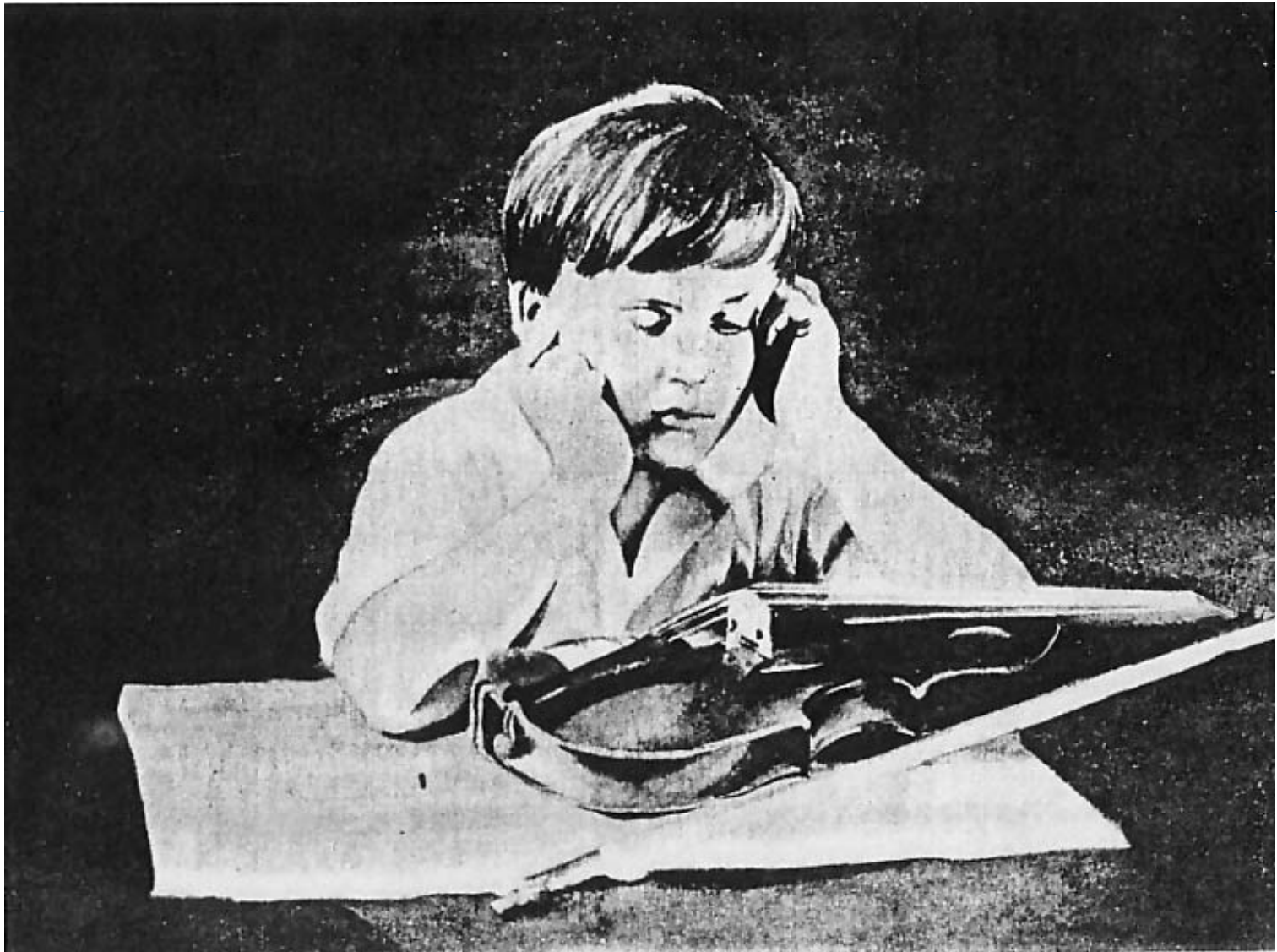
- a. De oogst
- b. Avondgebed
(Jean-Francois Millet, 1859)
- c. De begrafenis
- d. Hageprediker

- a. De wandeling
- b. Wachten op visserboot
- c. De rouwenden
- d. Op de vlucht

- a. De wandeling
- b. **Wachten op visserboot**
(Philip Lodewijk F. Sadée, 1837-1904)
- c. De rouwenden
- d. Op de vlucht

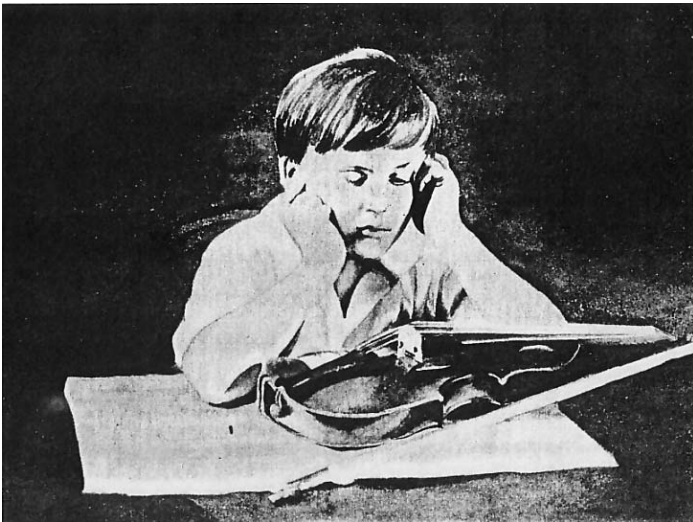
Wat is hier aan de hand?

De jongen haat
vioolspelen maar zijn
ouders dwingen hem.

Een blinde jongen
wenst dat hij viool
zou kunnen spelen

De jongen heeft zijn
vaders kostbare viool
gebroken en is bang
hem dat te vertellen.

De jongen is
getalenteerd en
concentreert zich op
zijn aanstaande
concert.

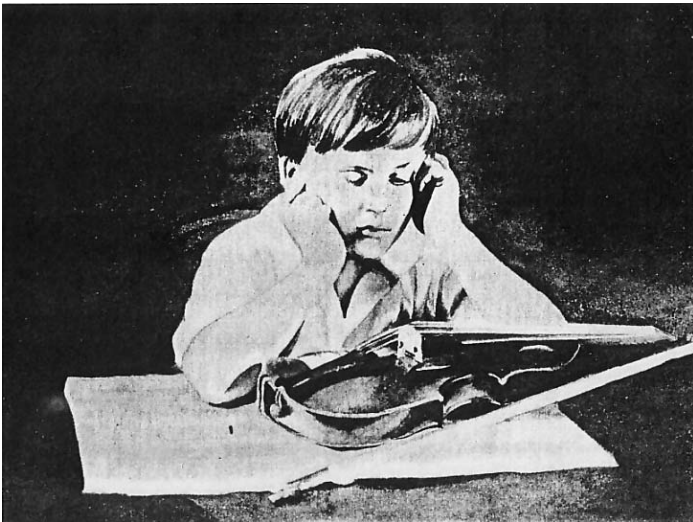

De jongen haat
vioolspelen maar zijn
ouders dwingen hem.

Een blinde jongen
wenst dat hij viool
zou kunnen spelen

De jongen heeft zijn
vaders kostbare viool
gebroken en is bang
hem dat te vertellen.

De jongen is
getalenteerd en
concentreert zich op
zijn aanstaande
concert.

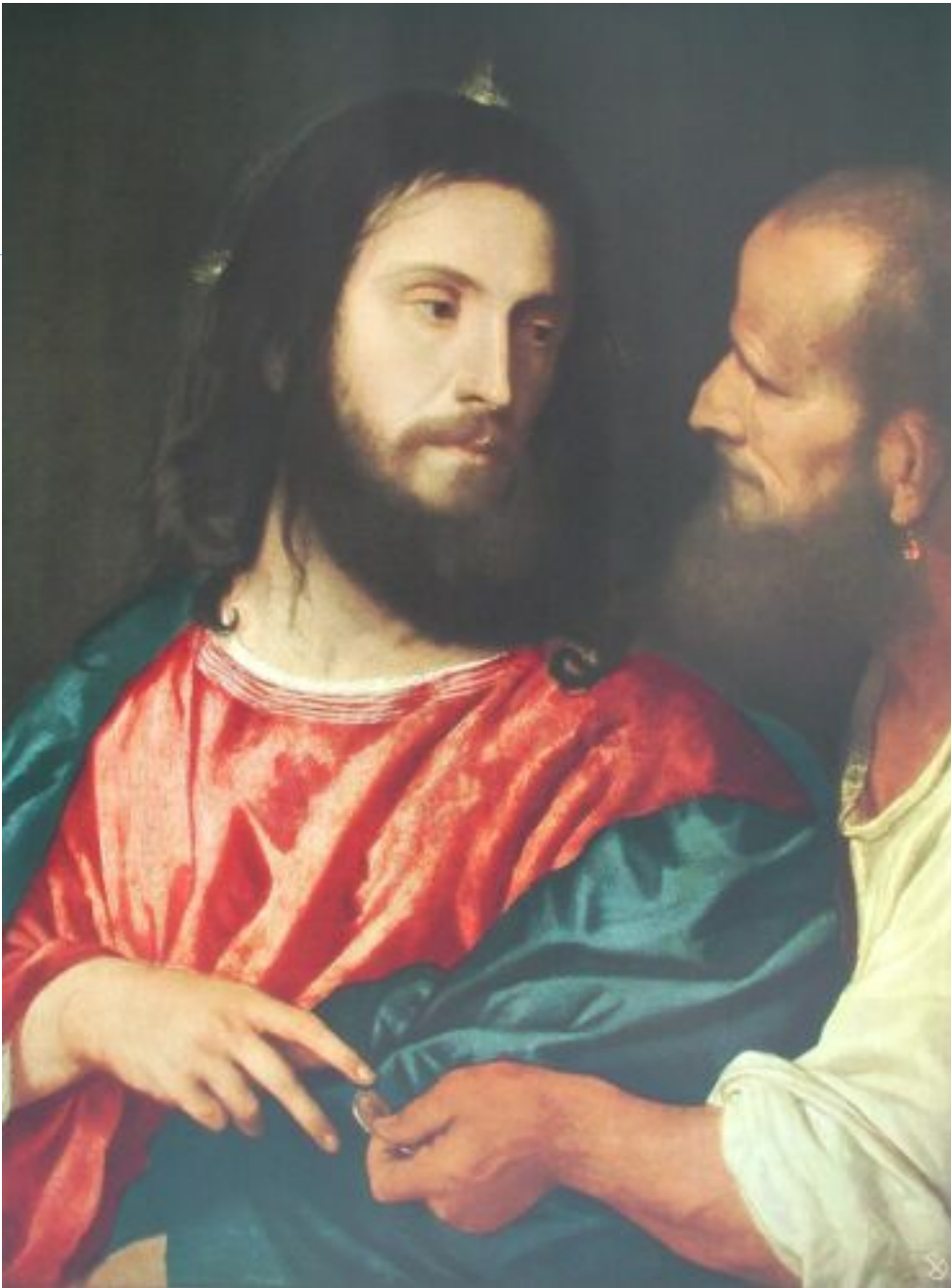

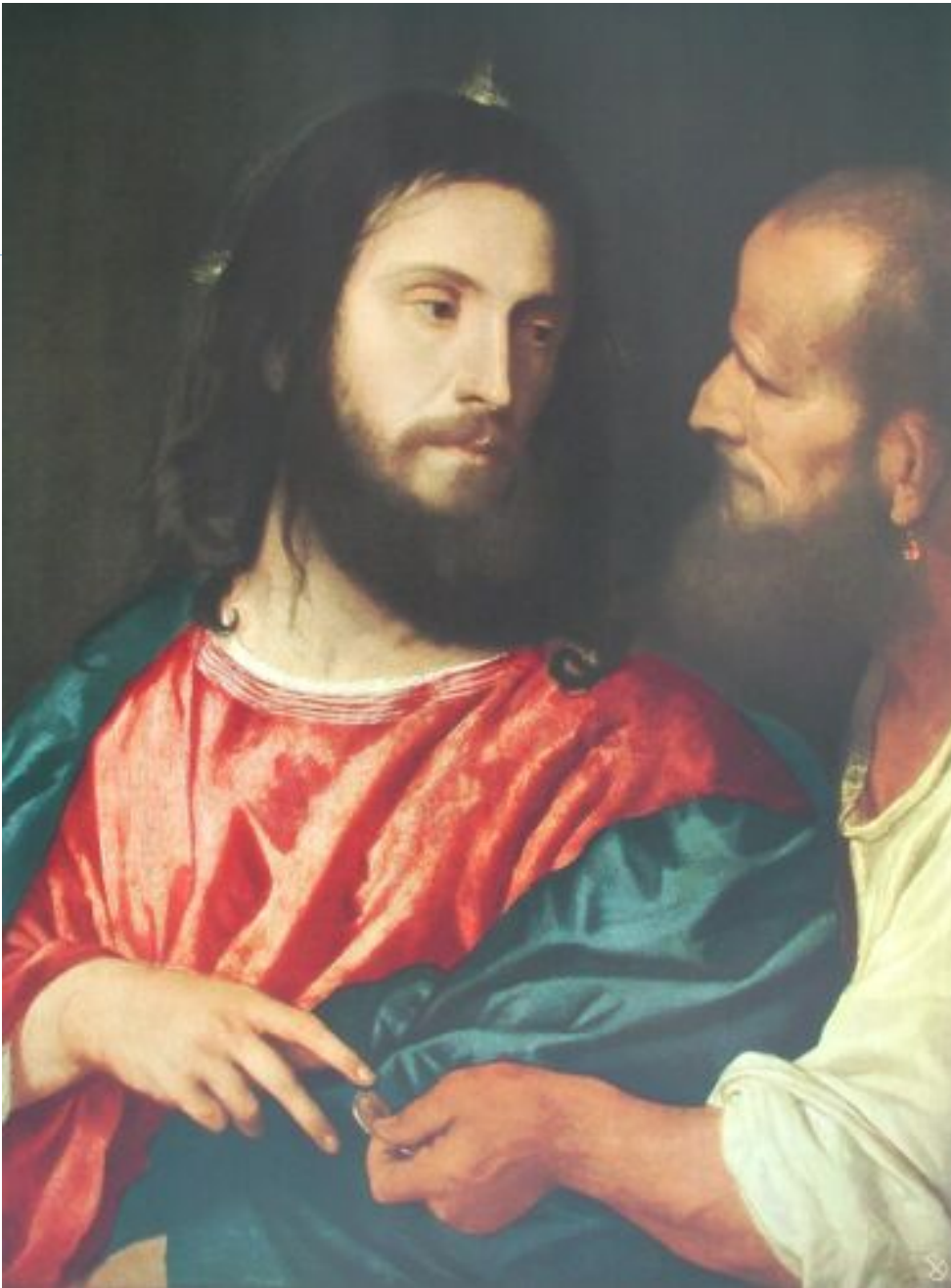
- a. De liefdesbrief
- b. De boosaardige buurvrouw
- c. Verhuizing
- d. De topograaf

- a. De liefdesbrief
(Carl Spitzweg, 1860)
- b. De boosaardige
buurvrouw
- c. Verhuizing
- d. De topograaf

- a. Corruptie
- b. De Messias
- c. Grondbelasting
- d. Edelman en
zeerover

- a. Corruptie
- b. De Messias
- c. Grondbelasting
(Tizian, 1524)
- d. Edelman en
zeerover

- a. De dronken flapdrol
- b. Roddeltantes

- c. Ten dans vragen
- d. Het begrafenismaal

a. De dronken flapdrol

b. Roddeltantes

c. Ten dans vragen (Peter Buamgartner, 1834-1911)

d. Het begrafenismaal

- a. Getuigen van een moord
- b. Het drama
- c. In de bioscoop
- d. De vluchtende bruid

- a. Getuigen van een moord
- b. **Het drama**
(Daumier Honoré, 1831/32)
- c. In de bioscoop
- d. De vluchtende bruid

Betekenis voor het dagelijks leven

Leerdoelen:

- Is een oordeel belangrijk en ingrijpend, dan is het verstandig om alle informatie in ogenschouw te nemen en overhaast beslissen te vermijden ("op zeker spelen").

Betekenis voor het dagelijks leven

Leerdoelen:

- Is een oordeel belangrijk en ingrijpend, dan is het verstandig om alle informatie in ogenschouw te nemen en overhaast beslissen te vermijden ("op zeker spelen").
- *Voorbeeld:* Een man lalt. *Is hij dronken?*

Betekenis voor het dagelijks leven

Leerdoelen:

- Is een oordeel belangrijk en ingrijpend, dan is het verstandig om alle informatie in ogenschouw te nemen en overhaast beslissen te vermijden ("op zeker spelen").
- *Voorbeeld: Een man lalt. Is hij dronken?*
- Let goed op: komt de man uit een café, ruikt hij naar alcohol?
De man kan een taalstoornis hebben na een hersenbloeding, of een spraakgebrek.
- Onthoud: overhaast beslissen verhoogt de kans op fouten.

Betekenis voor het dagelijks leven

Leerdoelen:

- Is een oordeel belangrijk en ingrijpend, dan is het verstandig om alle informatie in ogenschouw te nemen en overhaast beslissen te vermijden ("op zeker spelen").
- *Voorbeeld:* Een man lalt. *Is hij dronken?*
- Let goed op: komt de man uit een café, ruikt hij naar alcohol?
De man kan een taalstoornis hebben na een hersenbloeding, of een spraakgebrek.
- Onthoud: overhaast beslissen verhoogt de kans op fouten.
- Bij minder ingrijpende zaken kunnen we net zo goed snel beslissen (bv. kiezen van smaak yoghurt, soort taartje).

Betekenis voor het dagelijks leven

Leerdoelen:

- Is een oordeel belangrijk en ingrijpend, dan is het verstandig om alle informatie in ogenschouw te nemen en overhaast beslissen te vermijden ("op zeker spelen").
- *Voorbeeld:* Een man lalt. *Is hij dronken?*
- Let goed op: komt de man uit een café, ruikt hij naar alcohol?
De man kan een taalstoornis hebben na een hersenbloeding, of een spraakgebrek.
- Onthoud: overhaast beslissen verhoogt de kans op fouten.
- Bij minder ingrijpende zaken kunnen we net zo goed snel beslissen (bv. kiezen van smaak yoghurt, soort taartje).
- Vergissen is menselijk – houd de mogelijkheid open dat je het bij het verkeerde eind kan hebben.

Wat heeft dit met psychose te maken?

Veel (maar niet alle) mensen met psychose zijn geneigd om naar conclusies te springen en hun oordeel is extremer. Deze denkstijl wordt nog versterkt als iemand onder druk staat. Het is dan verleidelijk om naar simpele verklaringen te zoeken of iemand anders te beschuldigen.

Wat heeft dit met psychose te maken?

Veel (maar niet alle) mensen met psychose zijn geneigd om naar conclusies te springen en hun oordeel is extremer. Deze denkstijl wordt nog versterkt als iemand onder druk staat. Het is dan verleidelijk om naar simpele verklaringen te zoeken of iemand anders te beschuldigen.

Voorbeeld: Cees kan zijn autosleutel niet vinden wanneer hij met zijn auto naar de universiteit wil gaan. Hij denkt dat de conciërge zijn sleutels heeft gestolen om te verhinderen dat hij naar de universiteit rijdt.

Achtergrond: Hij denkt dat mensen op de universiteit hem willen verjagen.

Maar: Waarom zou de conciërge er belang bij hebben om Cees van de universiteit te verjagen; hoe kwam hij in het bezit van de sleutels?

Wat heeft dit met psychose te maken?

Veel (maar niet alle) mensen met psychose zijn geneigd om naar conclusies te springen en hun oordeel is extremer. Deze denkstijl wordt nog versterkt als iemand onder druk staat. Het is dan verleidelijk om naar simpele verklaringen te zoeken of iemand anders te beschuldigen.

Voorbeeld: Cees kan zijn autosleutel niet vinden wanneer hij met zijn auto naar de universiteit wil gaan. Hij denkt dat de conciërge zijn sleutels heeft gestolen om te verhinderen dat hij naar de universiteit rijdt.

Achtergrond: Hij denkt dat mensen op de universiteit hem willen verjagen.

Maar: Waarom zou de conciërge er belang bij hebben om Cees van de universiteit te verjagen; hoe kwam hij in het bezit van de sleutels?

Verzamel informatie uit zoveel mogelijk bronnen en bespreek alle mogelijke verklaringen met mensen die je vertrouwt, voordat je iemand beschuldigt.

Hartelijk dank voor je
aandacht!

Pictures used in this module are reproduced with indirect (creative commons license) or direct permission of the artists listed below, for which we would like to express our gratitude! A full list can be obtained via www.uke.de/mkt. If we have involuntarily breached copyright, please accept our apologies. In this case, we kindly ask creators for their permission to use their work under the "fair use" policy.

Die in diesem Modul verwendeten Bilder wurden mit der indirekten (creative commons Lizenz) oder direkten Zustimmung der untenstehenden Künstler reproduziert, wofür wir uns herzlich bedanken möchten! Eine vollständige Liste ist hinterlegt auf www.uke.de/mkt. Sollten wir unbeabsichtigt gegen das Urheberrecht verstoßen haben, so bitten wir dies vielmals zu entschuldigen und bitten nachträglich um die Verwendungserlaubnis.

Name Photographer/Artist	Source	Picture Name	Comment (CC = used with corresponding creative commons license; PP = used with personal permission of the artist)	Short Picture Description
unknown	http://www.NEWS.com.au	unknown	Permission is currently requested, we will immediately delete the picture should the current usage violate any copyright regulations	Dodi & Diana
miss_blackbutterfly	flickr	"One thousand Americans stop smoking every day - by dying. They say Nicotine patches are great. Stick one over each eye and you can't find your cigarettes."	CC	Marlboro cigarette boxes/Marlboro Zigarettenschachteln

All reproduced paintings are in the public domain because their copyright has expired (all artists died more than 70years ago).

Alle abgebildeten Kunstwerke sind gemeinfrei („public domain“), da die Schutzfrist des Urheberrechts unseres Wissens abgelaufen ist („public domain“; alle Künstler verstarben vor mindestens 70 Jahren). Alle Reproduktionen gelten ebenfalls als gemeinfrei.

Met vriendelijke ondersteuning van Janssen-Cilag*

* 4000 € voor het verbeteren en verspreiden van de training